

1. Gdje se mogu vidjeti kriteriji znanstvenog vrednovanja za izbor područja/lokaliteta za Naturu 2000?

Izbor lokaliteta temelji se na kriterijima propisanim u Dodatku III Direktive o staništima, a cijeli tekst Direktive možete naći na: http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/habitatsdirective/index_en.htm.

2. Zašto se špilje tretiraju isključivo kao stanište? Što je sa geološkom baštinom, odnosno neživom prirodom koja čini abiotičku komponentu podzemnog staništa?

Špilje koje se uključuju prijedlog NATURA 2000 uključuju se kao stanište opisano u Interpretacijskom priručniku staništa EU (http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/habitatsdirective/docs/2007_07_im.pdf). Ovaj Interpretacijski priručnik sastavljen je kako bi se pobliže opisao svaki stanišni tip naveden na Dodatku I Direktive o staništima i zemljama članicama pojasnilo koji se tipovi staništa smatraju europski ugroženima. Ovi kriteriji identični su za sve zemlje članice, pa tako i za Hrvatsku kao zemlju pristupnicu, a špilje koje je potrebno uključiti u mrežu NATURA 2000 opisane su kao: „...špilje zatvorene za javnost, uključujući i njihove vodene površine i tokove, a koje su stanište velikog broja endemičnih vrsta, ili su od važnosti za očuvanje vrsta s Dodatka II Direktive...”. Geološka baština zaista nije predmet koji obrađuje NATURA 2000 odn. Direktiva o staništima. Međutim, to ne znači da RH geološku baštinu ne treba ili neće vrednovati i štiti na nacionalnoj razini, što se vidi i iz Strategije i akcijskog plana zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti RH (NN 143/08) koja je posebno poglavlje obrađuje problematiku zaštite geološke raznolikosti.

3. Tko je obavljao izbor speleoloških objekata i lokaliteta u krškim područjima osim biospeleologa?

Izbor je obavljao Državni zavod za zaštitu prirode u suradnji sa biospeleolozima i ostalim znanstvenicima angažiranim za valorizaciju vrsta koje koriste špiljska staništa, a navedena su na Dodatku II Direktive o staništima (šišmiši, leptodirus, kongerija...).

4. Speleolozi po sili zakona i godišnjeg dopuštenja, koji je u suprotnosti sa Zakonom o udrugama, moraju besplatno predavati podatke o istraživanim lokalitetima, a onda netko drugi dobiva sredstva za istraživanje istih speleoloških objekata. Zašto?

Za izradu NATURA 2000 mreže same koordinate i postojanje speleološkog objekta nisu nužno relevantni. U mrežu, temeljem kriterija iz Direktive, potrebno je uključiti špiljske objekte koji predstavljaju važna staništa endemičnih vrsta kao i vrsta navedenih na Dodatku II Direktive o staništima (određene vrste šišmiša, riba i podzemnih beskralješnjaka). Speleolozi se ne bave istraživanjem "živog svijeta" špilja pa su sukladno potrebama mreže NATURA 2000 za odabir lokaliteta angažirani biospeleolozi. Sam položaj ili tlocrt objekta koji se predaje u izvješćima speleologa nije ključan za mrežu NATURA 2000. Ono što je ključno su vrste koje taj objekt koriste te su u skladu s time angažirani i relevantni stručnjaci.

5. Zašto se more (konkretno teritorijalno more) kao sastavni dio RH ne navodi u Naturi 2000, a i za njega tj. istraživanje podmorskih špilja trebamo dopuštenje?

Čitavo područje mora pod nacionalnom jurisdikcijom (znači i teritorijalno more) također je potrebno valorizirati u kontekstu mreže NATURA 2000 i DZZP je to djelomično i napravio. Ono što je za more važno je da još uvijek nedostaje mnogo podataka za kvalitetniju valorizaciju te je RH u svojim pregovaračkim stajalištima za poglavlje 27. Okoliš i tražila prijelazno razdoblje za valorizaciju mora. To naravno ne znači da trenutno predložena morska područja neće biti dio hrvatskog prijedloga koji ćemo do dana pristupa predati Europskoj Uniji.

13. Koji su kriteriji uključivanja špilja i jama u ekološku mrežu? Možemo li dobiti popis znanstvenih i stručnih kriterija i izvora podataka?

Za kriterije pogledati odgovor br. 1. Popis kriterija naveden je u Dodatku III Direktive o staništima, dodatno korišteni su kriteriji koji se temelje na dosadašnjim biogeografskim seminarima (za više informacija: D. Papp, C. Toth: **Natura 2000 Site Designation Process with a special focus on the Biogeographic seminars**; CEEWEB, 2004.). Što se tiče izvora podataka, iz tehničkih razloga oni nisu dostupni na web-u, a moguće ih je dobiti na uvid u DZZP-u: Popis biospeleološki vrijednih speleoloških objekata, Biospeleološki katastar tipskih lokaliteta Hrvatske Natura Croatica - Supplementum 1, prosinac 2002.), dopunjeno 2008; rezultati istraživanja i obrade postojećih podataka stručnjaka za šišmiše, čovječju ribicu, leptordirusa i kongeriju.

14. Zbog čega se tijekom intervencija na površini krša na izrađuju studije utjecaja na podzemne ekosustave i pri tome ne konzultiraju speleolozi (primjer: Crnopac, J. Velebit, izgradnja putova iznad velikih podzemnih špiljskih sustava)?

Za sve zahvate koji mogu imati značajan negativan utjecaj na područja ekološke mreže obavezna je provedba OPZP-a sukladno Pravilniku o ocjeni prihvatljivosti zahvata za prirodu i Zakonu o zaštiti prirode. Pravilnik je stupio na snagu u 8 mjesecu 2007. godine i primjenjuje se za zahvate čija je procedura započeta nakon ovog datuma. Budući da je Crnopac, odnosno cijeli Velebit dio Nacionalne ekološke mreže, postupak OPZP-a je obavezan. Ukoliko za zahvat postoji obaveza PUO, OPZP se provodi u sklopu izrade PUO. Na izrađivaču studije leži odgovornost angažiranja i konzultacije s relevantnim stručnjacima u postupku izrade studije i ocjene utjecaja. Dodatno, odgovornost leži i na članovima komisije za PUO odnosno na DZZP-u (koji u postupku OPZP daje mišljenje) da, ukoliko studija nije sagledala sve utjecaje na adekvatan način, traže dopunu studije i provedbu odgovarajućih mjera ublažavanja. Dakle, postoji obaveza izrade studija utjecaja koji, konkretno na Velebitu, moraju sagledati moguće utjecaje i na podzemne ekološke sustave, odnosno vrste koje ih nastanjuju.

21. Molimo da komentirate činjenicu da se unatoč maksimalnoj zaštiti špilja i jama Zakonom o zaštiti prirode, istim tempom nastavlja devastacije špilja u kamenolomima, smeće i opasni otpad se bacaju u

jame ili odlažu na krškom terenu s trajnim posljedicama za podzemne vode i osjetljive podzemne ekosustave koji su vrlo malo istraženi. Sve ovo su ilegalne radnje za koje postoje odgovarajuće sankcije sukladno važećim zakonima RH. Naravno, ovdje se radi prvenstveno o nekulturi pojedinaca...

22. Zašto jedini veći postupak zaštite špilje od stupanja na snagu Zakona o zaštiti prirode (zaštita špilje u kamenolomu Tounj) nije dovršen ni nakon više godina, te devastacija te izuzetno vrijedne špilje traje i u ovom trenutku?

DZZP je 24. 10. 2005. godine izradio stručno obrazloženje za preventivnu zaštitu ove špilje te je 25. srpnja 2008. godine Ministarstvo kulture donijelo Rješenje o preventivnoj zaštiti špilje u kamenolomu Tounj.

26. Ako špilja nije stanište neke vrste da li to znači da nije vrijedna i da se ne treba raditi ocjena utjecaja na okoliš?

Procjena utjecaja na okoliš radi se za određene tipove zahvata odnosno projekata navedenih na dodacima relevantnih pravilnika. Dakle tip zahvata je taj koji određuje da li se PUO provodi ili ne, a ne tip staništa. S druge strane, Zakon o zaštiti prirode propisuje obvezu ocjene prihvatljivosti zahvata za prirodu za sve zahvate i projekte koji mogu imati značajan negativan utjecaj na područje ekološke mreže. Budući da su svi speleološki objekti dio Nacionalne ekološke mreže, postoji obaveza provedbe OPZP-a. Međutim, neće svi speleološki objekti biti dio mreže NATURA 2000, već samo oni koji zadovoljavaju kriterije navedene na Direktivi (objekti važni za očuvanje endemičnih i europski ugroženih vrsta) te je za očekivati da se ocjena sukladno članku 6. Direktive neće morati provoditi za sve objekte.

29. Prema donesenoj uredbi o uspostavi Nacionalne ekološke mreže, svi speleološki objekti u Hrvatskoj su uključeni u nju. To stvara zabune prilikom traženja dozvola za speleološka istraživanja. Konzultirati ćemo se sa speleološkim savezom i komisijom kako bi utvrdili o kakvim se zabunama točno radi te, uskladu s time, pokušati riješiti problem.

30. Speleološke savezne organizacije trebale bi pomoći u stvaranju popisa speleoloških objekata u ekološkoj mreži i nude se za reviziju iste. Molimo da se navedu izvori informacija za svaki speleološki objekat.

Pogledati odgovor pod broj 13.